

Editorial

La quantitat, la densitat i, al mateix temps, la variació cronològica i territorial dels articles publicats en aquest volum d'ACTA/ARTIS han exigít que abastés dos números anuals de la revista: el número 4, corresponent a 2016, i el número 5, a 2017. Amb paginació única, el volum conclou el cicle temàtic sobre art i identitat que es va iniciar en el número 3 d'ACTA/ARTIS a partir dels resultats de recerca derivats del seminari internacional Identitat, Poder i Representació: els Nacionalismes en l'Art, organitzat pel projecte ACAF/ART III a l'octubre de 2014.

La publicació d'aquest número doble és a càrrec dels projectes ACAF/ART IV («Cartografias críticas, analíticas y selectivas del entorno artístico y monumental del área mediterránea en la edad moderna») i CCAV/ART II («Cartografía crítica del arte y la visualidad en la era global»), col·laboració que ha fet possible tant la diversitat dels plantejaments de les aportacions com, en sentit estricte, l'edició del volum. Aquest es presenta estructurat en dos cossos de coneixement o de recerca. El primer és de caràcter obert, tant en allò temporal com en allò territorial, pel que fa als fets o principis identitaris o nacionalistes estudiats. El segon cos de recerca fixa la qüestió en l'àmbit del que es podria considerar la malleable identitat catalana, mitjançant casos d'estudi que recorren un llarg període de temps que abasta des del segle XIII fins a les primeres dècades del segle XX.

En aquesta estructura dual es pot advertir, això no obstant, una mediació social comuna: la de les exposicions. Els dos cossos del volum analitzen casos d'exposicions —des de les exposicions universals de 1855 i 1867 fins a la celebrada a París el 1937 sota el títol d'*Art Catalan*—, les quals, amb els seus respectius sistemes de regles i objectius, van desenvolupar tant funcions de comunicació com de reconeixement. Un reconeixement que es fa necessari en els processos nacionalistes que no només busquen l'afirmació i la consegüent independència del jo enfront de l'altre, sinó que necessiten el reconeixement per part dels altres per enfortir la pròpia identitat.

L'apartat «Arxiu», a partir del bombardeig alemany de la catedral de Reims durant la Primera Guerra Mundial i del debat que suscità sobre l'origen de l'art gòtic, planteja un tercer aspecte clau en els processos nacionalistes: l'existència de comunitats que se senten maltractades o ferides en els seus valors o dignitat i, en casos extrems, destruïdes, per unes altres que, al mateix temps, pretenen imposar el seu caràcter nacional.

Barcelona, abril de 2017
JOAN SUREDA, I.P. ACAF/ART